

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEK“
Klagenfurt, Viktringer Ring 26 — Tel. 13-02
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Koroški Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Viktringer Ring 26

List za politiko,
gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 10 Rpf.
Stane četrtletno: 1 RM — Pol; letoletno: 4 RM — Pol
Za Jugoslavijo
četrtletno: Din. 25.—; letoletno: Din. 100.—

„Šumi Marica okrvavena“.

V nizu pregleda slovanskih narodov se hočemo danes pomuditi pri Bolgarih. To je rod zlatih mater, njegova dežela je domovina rož, njegovo delo pa je v znamenju pluga. Bolgarski narod je med najmlajšimi in najpristranejšimi v vrsti slovanskih ljudstev.

Na prostoru, ki ni večji od 103.000 kv. km, živi okrog 6 milijonov Bolgarov. Visoke planine menjavajo z dolinami in ravninami, kraški svet se drži neprodornih gozdnih šum. Železne ceste vežejo vsa večja mesta, po belih preprogah drivijo avtomobili in se jim umikajo bolgarski kmetje s svojimi preprostimi bivolskimi pripragami in koli. Severni predeli Bolgarije so polni gozdov in romantike, naravne in narodne. Tod je domovina bivših hajdukov, ki so se skozi stoletja borili za bolgarsko svobodo. Stara planina je osrčje bolgarskega ozemlja, na njeni planoti živi najzavednejši del bolgarskega ljudstva. Tod ni vasi in družine, ki ne bi dala vsaj enega junaškega borca za narodno pravico. Tod se je leta 1876 pričel bolgarski upor proti turškim mogočnejšem in bil udušen s krvjo. V istem letu je v najvišjem tamkajšnjem selu umiral najduhovitejši bolgarski pesnik Hristo Botev in umirajoč pisal svojo hajduško oporoko. Najslavitejša bolgarsko mesto je Trnovo, živi spomenik tisočletne zgodovine, zmag in propasti, priča slave bolgarskega carstva Velikega Simeona tja do bolgarske propasti pod Ivajlom, kraljem-kmetom. Med starim Balkanom in Srednjo goro se skriva čudež evropske zemlje — dolina rož. Vsa je v maju posejana z divnim cvetjem, nasmejana je nebo nad njo in vedri so ljudje, ki bivajo v tem prekrasem rajju.

Bolgarski sever je trezen, dostojanstven, odločen. Narod in zemlja južnega predela sta pestra in živahna. Tu živi ljudstvo, ki se šteje za potomca slavnega Spartaka, prvega upornika proti nasilnim rimskim patricijem pred dvatisočletjem. Marica, okrvavljena bolgarska reka, hiti proti morju, na njenem bregu se sončijo stara mesta Filipopolis, Pulpudeva in Plovdiv. Južno Tracijo obroblijo zeleni Rodopi, domovina slavnega in bajnega pevca Orfeja. Še danes se njegov bajni instrument v tihih nočeh družiti z žuborenjem potočkov. Zahodno od Rodopa se dviga najvišji balkanski vrh Musala z 2925 m, planino Rilo naokoli pa venča 100 jezer v višini 2000 m. Tod je sloveča Vitoša planina, katero je Bog ustvaril zaradi sedanje bolgarske prestolnice Sofije. Ne moremo si misliti Sofije brez Vitoše-planine in ne obratno. Vitoša, to so pljuče Sofije. Sofija šteje okroglo 350.000 prebivalcev. Že v rimski dobi se je na njenem kraju nahajalo važno naselje in prometno križišče. Sofija je danes moderno evropsko mesto. V svojem okrilju skriva nešteto zgodovinskih spomenikov, najvišje kulturne ustanove, muzeje, gledališča itd. Južno od Rile-planine se dviga najlepša bolgarska planina Pirin. Mnoge narodne pesmi opevajo krasoto njenega rastlinstva. Na skrajnem vzhodu poljubuje bolgarsko zemljo Črno morje. Na njegovi obali je iz rimskega Odessusa nastalo slavno morskoplovniško mesto Varna, kraljica Črnega morja.

Lepa je bolgarska zemlja, preprost, a dober je bolgarski narod. Štiri petine vsega ljudstva so kmetje. Ponajveč so mali posestniki. Statistika iz leta 1936 pove, da je bilo 751.861 posestnikov bolgarske zemlje iz vasi in le 86.124 iz

mest. Gospodarski položaj kmetov ni nikakor rožnat. Celo srednji posestniki se morajo trdo boriti za obstoj. Vzrok so nizke cene pridelkov, pomanjkanje dobre izvozne organizacije in gospodarska zaostalost. Še danes je v deželi v rabi 450 tisoč lesenih plugov, manjšina kmetov uporablja železne pluge, brane in sejalne stroje, četudi je zemlja za obdelavanje s stroji pripravna. Vzrok zastarelemu načinu obdelovanja je neverjetna kmetova ljubezen do zemlje, katere noče raniti z „modernim nožem“, in seve pomanjkanje denarja. Pa bolgarska zemlja je rodovitna posebno na jugu, kjer daje tobak, sadje, zelenjad, rožno olje, grozdje i. dr.

V Bolgarski ni vasi brez zadruga in kulturne organizacije. Zadnji izkaz beleži 3053 zadrug z 818.580 člani. Vsak sedmi Bolgar je torej zadrugnik. Ko-

maj petina ljudstva ne zna čitati in brati. Čim je napočila politična svoboda, so vsi deželo poplavile šole in prosvetne organizacije. Naravnost strastna je Bolgarova ljubezen do narodne kulture in prosvete.

O bolgarski narodni zavesti pričajo besede bolgarskega pisca Štefana Atanasova, po katerem prinašamo gornje vrstice iz „Sadašnjosti“ in ki zaključuje: „Neprijateljem slovanstva smemo reči, da smo mi Slovani imeli že lepo razvito kulturo, ko so bili njihovi kralji in narodi še nepismeni. Iz našega plemena so rastli človečanstvu velikani Tolstoj, Mickiewicz, Prešeren, Ševčenko, Vuk, Botev, Njegoš... Čvrsto smo povezani s svojo zemljo, katera nas je rodila in katero smo pojili z znojem in krvjo. Svojemu narodu in slovanstvu hočemo ostati zvesti do konca svojega življenja...“

K ljudskemu štetju.

Celovški „Grenzruf“ je v nedeljski številki priobčil kratko razlago nekaterih vprašanj ljudskega štetja. Za točko „Materni jezik“ je dal sledeče pojasnilo:

„Materni jezik je jezik, katerega se kdo v vsakdanjem življenju poslužuje. Običajno govori vsak človek samo eden jezik. Ta jezik se vpiše v rubriko 9. Na Koroškem pa se dogaja, da se poedinse osebe poslužujejo dveh občevalnih jezikov: nemškega in sloven-

skega. Te osebe vpišejo v rubriko 9: deutsch und slowenisch. V gotovih delih Koroške udomačeno narečje (windisch) ni nikakor istovetno s slovensko govornico. Vrhu tega govorijo domala vsi prebivalci tega ozemlja poleg imenovanega narečja tudi nemško. Ti vpišejo v rubriko 9: deutsch. V redkem slučaju, da bi se kdo posluževal samo imenovanega mešanega narečja, sme zapisati v rubriko 9: windisch.“

Našim slovenskim koroškim maternim Prošnja k materinskemu dnevju.

V teku zadnjih dni je došlo v osrednjo slovensko pisarno nešteto pisem ter se prijavilo mnogo obiskov. Mnoga pisma so iz rok naših mater. Ne odgovarjamo na njihovo vsebino. Materinskega dneva smo se spomnili, ki ga praznujemo v naši državi prihodnjo nedeljo. Naj torej rajši spregovorimo h temu dnevju.

V časopisih smo brali objavo, da bo to nedeljo država odlikovala zaslužne matere s prav okusnim zaslužnim križcem ter jim na ta način izrekla svoje priznanje.

Kako naj bi odlikovala svoje matere slovenska narodna organizacija, ki ne more poklanjati križcev in nima bogastva za nagrade? Vendar bi zaslužile matere priznanje, matere, ki so nam dale nekoč naše slovenske vojvode in župane, nam dale Mirka in Zalo, dale

Jarnika, Majarja, Einspielerja, Janežiča in vrsto ostalih velikih slovenskih mož. Vendar bi zaslužile odlikovanje naše matere, ki že stoletja hrabro kot levinje branijo naše narodne svetinje. Nenavadno, a nujno naj se našim junakinjam oddolžimo: s prošnjo!

Matere! Ostanite nam junakinje v boju za svetinje naše materne besede in slovenske narodne zavesti! Gorje rodu, ki bi zataval v temo narodne nezavednosti in ki bi izgubil oni kos življenjskega idealizma, katerega izraža prelepa beseda: ljubezen do naroda! Gorje rodu, ki bi prodajal svojo narodno zavest za bore groše, iz praznega strahu, zaradi nekega ljubega miru! Danes bi prodajal svojo narodno zavest, jutri morda že bi se zaradi taistih grošev, iz taistega strahu in zaradi taistega ljubega miru izneveril

svojemu Bogu, pojutrišnjem morda svoji državi. Ponižan bi bil v maso mešetarjev, breznačajnejšev in moralnih ničvrednejšev. To bi bil izvržek človeštva, ki bi ga morje življenja izbljuvalo ob breg. Kajti tudi v življenju velja veliki zakon, da se prej ali slej vse, kar je brez prave vsebine in zato prelahko, odvrže v stran.

Matere! Veste za našo prošnjo? Vam izročamo mali, ubogi, prestrašeni morda bojzljivi rod, da ga sprejmete v svoje materinsko okrilje, v svojo materinsko zaščito. Naj bo, slovenske matere, ves naš slovenski rod na Koroškem, samo eno: Vaš otrok! Od Vas naj se še naprej uči, kar je tako zelo materinsko — svetega, nezlomljivega idealizma, železne zvestobe svojemu narodu in Bogu!

Jugoslavija in Italija.

Minule dni je jugoslovanski knez-namestnik Pavle s kneginjo Olgo ter zunanjim ministrom dr. Markovičem obiskal Italijo. Italija je visokim gostom sosednje države priredila veličasten sprejem, ljudstvo jim je prirejalo prisrčne ovacije. Na čast knezu-namestniku se je v neapeljskem zalivu vršila velika pomorska parada, pri kateri je sodelovalo 130 bojnih ladij. V posebni avdienci sta bila knez in kneginja sprejeta od sv. očeta, ki je kneza odlikoval z redom zlate ostruge. Zvečer istega dne so tisoči rimske mladine priredile velik telovadni nastop, nakar so predstavniki Jugoslavije odpotovali v Florenco, ki je bila vsa v zastavah, cvetju in zelenju.

Trije odločni govori.

V zadnjem tednu so se oglasili k besedi o mednarodnem položaju Chamberlain, Daladier in Mussolini.

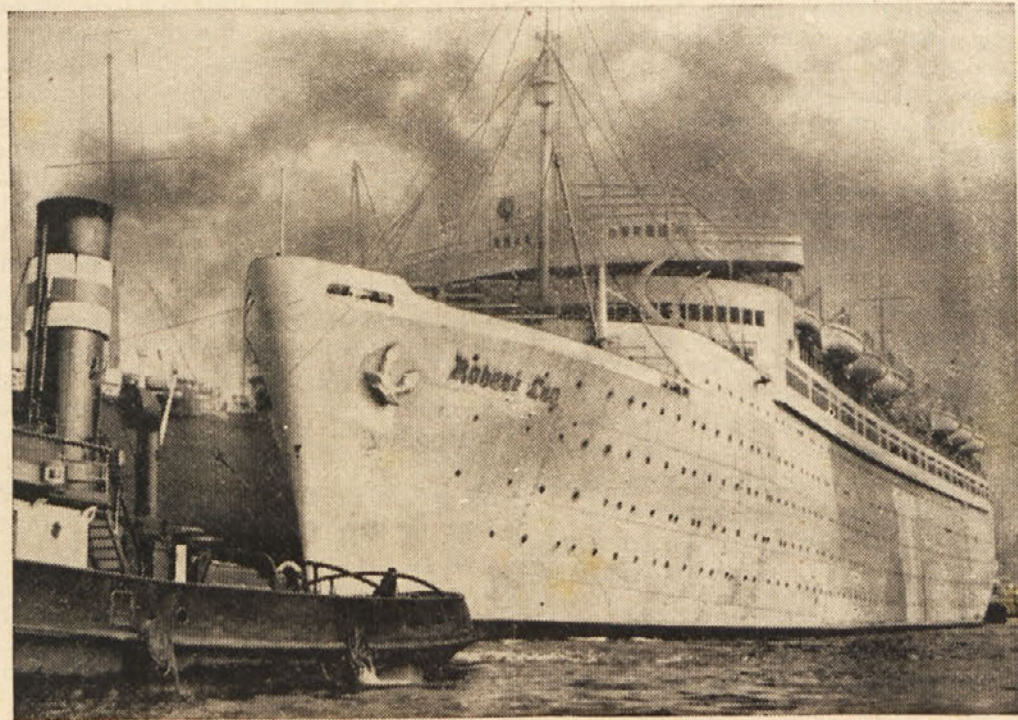
Chamberlain je poudaril, da Anglija noče z Nemčijo tekme niti glede orožja niti v gospodarskem oziru. „Nismo pa pripravljeni stati ob strani, če bi države druga za drugo izgubljale svojo neodvisnost. Zato smo dali jamstva Poljski, Rumuniji in Grčiji ter vodili razgovore s Turčijo in Rusijo. Glede Poljske so naša jamstva jasna in določena. Nasilna rešitev vprašanja Gdanskega bi pomenila-vojno“.

Daladier je v imenu Francije poudaril važnost vprašanja, ali naj mednarodno življenje ureja sila ali sodelovanje. Francija hoče sporazum vseh tistih držav, ki hočejo mir. Ne bo se dala zapeljati po lepih besedah in ne bo se uklonila. Kdor bo napadal mir ali njo, bo občutil moč francoske pesti.

Mussolini je poudaril junaški podvig italijanskega naroda ter naglasil, da bosta Nemčija in Italija za vselej razvozljali nekaj vozlov evropske politike, ker sicer ne bo miru v Evropi. „Ne bojimo se vojne. Zveza 150 milijonov ljudi od Baltiškega do Indijskega morja se ne bo dala kar tako pomesti. Tudi mi bomo zbirali vedno več sil okoli sebe, da zagotovimo svoj mir in odbijemo vsak napad.“

Turčija in Anglija.

Angleška in turška vlada sta minuli teden uradno objavili vojaško zvezo, po kateri bosta druga drugi v slučaju napada od tretje strani priskočili z vsemi sredstvi na pomoč. Predsednik turške vlade Refik Saidam je v parlamentu pogodbo objasnili v tem smislu, da nikakor nima napadalnega značaja, marveč se bo Turčiji ohranilo to,

KDF-ladja „Robert Ley“.

Zander-V.

kar je njenega. „Če bi se kdo drznil nas napasti, bomo svoje pravice branili in bo naša vojska sovražnike brezobzirno napadla. Angleški listi so novo vojaško zvezo pozdravili kot nadvse važen ukrep za obrambo Balkana in Rumunije in se razpisali o pomenu Dardanel kot izhodišča iz Črnega morja v Sredozemlje.

Teden v besedi.

Bivši angleški kralj vojvoda Windsorski je minuli teden govoril o grozotah vojne. Bodoča vojna ne bo imela zmagačev, marveč vsi bodo enako trpeli na njenih strašnih posledicah.

Nemčija in Slovaška razpravljata o medsebojnih vojaških vprašanjih.

V Franciji so praznovali 510 letnico device Orleanske. Posebne slovesnosti so bile v mestu Orleansu.

Med Poljsko in Rusijo se baje pripravljajo vojaška pogodba, tako sklepajo listi iz potovanja ruskega odposlanca v Varšavo.

Danska, Finska, Švedska in Norveška so sklenile, da se ne bodo pridružile nobenemu evropskemu taboru, marveč ostale nevtralne.

V Abesiniji so praznovali triletnico italijanskega cesarstva.

Španija je uradno izstopila iz Zveze narodov.

Velike vojaške parade v Španiji se je kot zastopnik Nemčije udeležil maršal Herman Göring.

Rumunija je praznovala dan narodnega zedinjenja z velikimi prireditvami.

Angleži trdijo, da so v južni Afriki odkrili obsežno zaroto tamošnjih Nemcev, ki so se hoteli polastiti oblasti ter poklicati nemško mornarico na pomoč.

Italijani naj se odpovejo uživanju kave, tako se glasi poziv tajnika fašistične stranke.

Nemčija je sklenila z Bolivijo pogodbo, po kateri bo izkoriščala vse nove petrolejske vrelce.

Nemčija in Španija pripravljata trgovinsko pogodbo in so pogajanja v teku.

Med Poljsko in Madžarsko se odnosi ostrijo, ker vlada napetost med Nemčijo in Poljsko.

Svet Zveze narodov v Ženevi bo prihodnje dni zasedal. Predsedoval bo sovjetski odposlanec Potemkin.

21. Majnika zaseda senat mesta Gdansk in bo najbrže sklenil pridružitve k Nemčiji.

Predsednik sovjetske brezbožne organizacije je v svojem zadnjem govoru ugotovil, da je v Rusiji še vedno 30 milijonov vernikov, ki tvorijo 10.000 cerkvenih občin.

Poljska in Slovaška sta sklenili turistični sporazum.

Poljaki v Združenih državah so zbrali za obrambo domovine 55 milijonov dolarjev.

19. velesojem v Ljubljani se vrši od 3. do 12. junija 1939. Kot običajno bo tudi letošnji velesojem nudil pester pregled slovenskega narodnega gospodarstva, na njem bo razstavilo veliko število inozemskih tvrdk — med njimi posebno mnogo nemških firm — in tudi zabavišče bo novo prirejeno. Izkaznice se dobijo na jugosl. konzulatu v Celovcu.

Poljski vojni minister je posestil Pariz. Francoski general Weygand pa se mudi v Londonu.

solo, ako bi skušnje ne prestali. Imena vodilnih mož, ki odgovarjajo kot zastopniki jugoslovanskih narodov, so že zapisana, ocena v kratkem sledi: Genialen politik, mož na svojem mestu, velik Slovan, ali: nezmožen, šleva, izdajalec. Ves narod napeto čaka na sodbo: zdelal — padel.

V Beogradu

so slovesno blagoslovili temeljni kamen nove cerkve pravoslavne srbske svetnika in ustanovitelja srbske cerkve sv. Save. Cerkev bo največja na Balkanu.

Še kaj: Od 3. do 12. junija se vrši v Ljubljani spomladanski velesojem. — Od 29. junija do 2. julija bo v Mariboru velik mladinski tabor. — S 15. majem je bila ljubljanska radio-postaja prenovljena. V letu in pol bo njena odajna sila povečana na 20 kw. — V Mariboru so ustanovili osrednjo blagovno zadrugo, ki bo matica kmetijskega združenstva na Štajerskem. — 100 letnico obstoja je praznovalo Muzejsko društvo v Ljubljani. — 993 milj. dinarjev prebitka je imela državna blagajna koncem proračunskega leta. — Ljubljanska opera gostuje v teh dneh v jugoslovanski Dalmaciji.

Kaj pravi Lindbergh o evropskem letalstvu. Lindbergh postavlja glede oborožitve v zraku na prvo mesto Nemčijo, ki ima nad vse izpopolnjeno letalsko tehniko. Na drugem mestu stojijo Angleži, katerim sledita Francija in Italija. Sovjetsko letalstvo je po Lindberghovem mnenju še na zelo nizki stopnji in tehnično nepopolno. O ameriškem letalstvu je končno odkrito priznal, da v zadnjih letih znatno zaostaja za onim drugih držav.

„Hčere nove Kitajske“, tako se imenuje Čangkajškova ženska armada, ki šteje 40.000 ženskih vojakov. Povprečna njihova starost je 20 let. Dnevno se vežbajo 10 ur v vojni službi. Razpolagajo s štirimi vojašnicami, kjer so od komandanta do zadnjega stražarja same ženske. Poučujejo jih invalidni častniki. Ženski vojaki so iz vseh slejev, tako iz bogatih trgovskih hiš, iz krogov akademske mladine, kakor tudi iz dežele in iz delavskih vrst.

„Vzhodno Čehoslovaško“ nazivajo Japonci mednarodne naselbine v Šanghaju, Tientsinu in drugih kitajskih mestih. Te naselbine so poseljene pretežno po Evropejcih, v nižjih službah pa se nahajajo Kitajci. Po mednarodnem pravu uživajo neke vrste samoupravo, katere Japonci tudi po zasedbi nekaterih izmed njih niso upali ukiniti. Sedaj jim postajajo te mednarodne naselbine trn v peti in že izjavljajo, da hodo njihovo svobodno upravo ukinili, ker Evropejci nočejo sodelovati z japonskimi oblastmi, marveč podpirajo Kitajce.

Iz naše države

Kancler na zahodni meji.

Kancler Hitler je minulo nedeljo nenadno posetil utrdb na nemško-francoski meji. Zanimal se je za vse podrobnosti zgrajenih utrd in dal nekatera nova navodila. Povabljeni so bili tudi vsi pokrajinski vodje nar.-soc. stranke. Nenadni kanclerjev obisk „dežele v oklopih“ je nekako nadaljevanje Mussolinijevega govora o odločnosti osišča Rim-Berlin.

„Stranka ukazuje državi!“

Tako je naglasil pokr. vodja Bürckel v svojem govoru Dunajčanom. „Stranka je nositeljica politične volje naroda in zato odloča o javnih funkcijah in javni upravi. Stranke ni mogoče ločiti od države. V državi, ki je svoje sile razvila do viška, poveljuje in določuje stranka“. V nadaljnjem izvajanju je Bürckel še naglasil, da mora Dunaj postati nemška trdnjava na vzhodu in osrčje nemške umetnosti in kulture.

Do 100.000 Judov

se je doslej izselilo z ozemlja Vzhodne marke. To je uspeh osrednjega dunajskega urada za izseljevanje Judov. Dunajski Judje so imeli prej samo na Dunaju 88 molilnic, 356 raznih društev

ter 34 verskih občin. Od 180.000 Judov je preostalo po čiščenju v Vzhodni marki še okroglo 80.000 Judov. Najmanj Judov živi v pokrajini Koroški, namreč 5. Prej so imeli na Koroškem 6 svojih organizacij s skupno 257 člani. Po pridružitvi Avstrije so se Judje ponajveč izselili v Severno Ameriko.

Nemški listi

poročajo o številnih aretacijah Nemcev na Poljskem. Povod aretacijam so po teh poročilih večinoma slučajni, da so poslušali nemške radio-postaje. V odgovor na aretacije na Poljskem so nemške oblasti izgnale nekatere Poljake v Nemčiji, ki pripadajo „Zvezi Poljakov“ v Berlinu.

Nemško narodno pravo.

Poseben odsek nemških pravnikov pripravljajo novo narodno pravo, ki bo nadomestilo dosedanji civilni zakonik ter njegove paragrafe. Prvi in glavni paragraf nove postavodaje se bo glasil: Dovoljeno je, kar nemški narodni družini koristi, prepovedano pa, kar ji škoduje. Pravniki bodo stremeli še za tem, da bo novo narodno pravo zapisano v splošno razumljivem jeziku.

Vesti iz Jugoslavije.

Dr. Anton Korošec

je govoril slovenski mladini na zboru zastopnikov mladinske organizacije JRZ med drugim to: „Mi učimo mlada srca ljubiti našo jugoslovansko državo. Velika je, od Št. Ilja do Dževdželije, lepa je v svojih gorah in ravninah, bogata v svojih gozdovih, rudah in žitnih poljih, močna v zdravju in junaštvu svojih narodov. Jugoslavija nad vse! Niti pedi ne damo vzeti od nje, vse nam je ljubo in drago, vse je naše in nikogar drugega! — Razgovori, o notranjem sporazumu niso bili nikdar tako pošteno in resno zamišljeni, kakor sedaj. V zunanji politiki se veselimo izjav simpatij in prijateljstva odločujočih italijanskih političnih faktorjev, kakor smo se nedavno veselili sličnih izjav iz Berlina.“

V Mariboru

je minulo soboto nastopil Akademski pevski zbor. Koncert je dosegel izvanreden uspeh, navdušenje mariborskega občinstva se je stopnjevalo od pesmi do pesmi. Posebno ob pesmih „Od Urala do Triglava“ in „Komur mar za reč je našo“ je navdušenje priklopelo do viška. Himno „Hej Slovani“ je pela vsa dvorana.

K notranjemu sporazumu

je zapisal ljubljanski „Slovenec“ članek z naslovom „Zrelotni izpit slovenskih narodov“, v katerem pravi med drugim: „Tudi Jugoslovani delamo izpit iz praktičnih političnih ved. Tudi nam se nekoliko zatika. Zgodovina še potrpežljivo čaka, manj potrpežljivo pa tisti, ki bi nas radi vzeli v

Podfistek

Vajansky

Fran Albrecht

Leteče sence.

Povest iz življenja slovaškega ljudstva.

(17. nadaljevanje.)

V duplini, na notranji strani, je bil pribit preprošt lesen trorameni križ. Starec je vstopil v duplino — bila je dovolj prostorna — dvignil roke h križu in vročo molitev so mu zašepetala ustna. V besede starčeve je šumelo listje, vznemirjeno od polnočnega vetra. Nad lipo v neobsežnem veličanstvu se je vzpenjala široširna, globoka kupola nebesa, so trepetale zvezde. Rimska cesta se je v hmeljastem pasu lila čez jasni nebeški obok. V njej so sevale bližje, jasne zvezde, liki briljantni v pajčolanu. Na srebrne lase starca, v molitev zatopljenega, so padali žolti cvetovi lipovi. Opojen vonj se je valil iz mogočne krone. Votla trohnela lipa je dihala svež, čist vonj, kakor postarjeni duh učiteljev čisto, velikodušno molitev. Njegova duša se je obračala k nebu, kakor se cvet lotosov obrača k luni in plameni v lepoti nad vodami. Tiho ječanje se je vilo iz grudi molilčevih. Tiho so ječala mogočna vlakna lipe v vetru. „Spasi svoje ljudstvo, o

Gospod!“ je izpregovoril starec pevačje, svečano, s himnjiskim, globokim tonom. Vstal je ter šel v svojo izbo in legel na posteljo. Tišina je zavladovala. V starem pianu je zazvenela struna z žalostnim, pomalo ugašajočim zvokom. Včasih se je začulo glodanje miši, ki je bržčas z zobmi razsekavala papirje v stari podedovani skrinji, to mnogoletno delo starega Holana. Pravilno, globoko dihanje s postelje je razodevalo, da učitelj spi. Brezhibno, blagoslovljeno spanje. Obraz zadovoljen, kakor obraz svetca na ruskih ikonah, obloženih s srebrom.

Otroka sveta nista spala tako pokojnega spanja. Milko se je nemirno premetaval in govoril v sanjah. Sanjalo se mu je, da ima mrtvo truplo pod sečirskim nožem. Že je bil napravil strašni anatomski križ čez prsi, za nožem je ostala globoka zarez v belo telo — z bledih, odprtih ust se je hipoma oglasil bolesten krik! Mrtvo truplo dviga glavo: odpira oči — bože, velike, črne oči — tok plavih kodrov se lije na alabastrove, visoke ženske prsi . . .

„Kaj vam je?“ se je oglasil Dušan, ki ga je prebudilo prijateljevo ječanje.

Milko se je stresel in zbudil.

„Nič, nič — sanje!“

Milko je težko zaspal, ležal je prav

za prav v polsnu. Ob zori šele ga je premagalo topo, kratko spanje. Ko se je prebudil, je bila Evgenova postelja prazna. Že pri solnčnem vzhodu se je odpravil po stezi v Humen. Pred senjnikom, napolnjenim z dehtečim senom, so stavili njegovi ljudje mrvo v kope. Hlapci so podajali z vilami seno navzgor — tam so ga jemali drugi. Pravilno so pokladali šope sena na strani, da je bila kopa gladko zaokrožena. Beli stog je veselo moel v jutranji zrak. Dekleta so metala s senenega voza razvezano seno. Seneno deblo je ležalo na vozu. Jasno, zvočno je zvenel smeh deklin; voznik je vodil odkomatane konje za vajeti, žvižgaje si veselo pesmico. S pristave je šel Evgen na dvorišče. Stara ženičica je pomivala pri vodnjaku posodo — imela je še zaspane oči in dremavo lice. Lastavičke so liki majhne strelice švigale pod streho k svojim gnezdom. Tako je prišel naš Evgen po razburljivi, naravnost romantični noči v belo, vsakdanje jutro, iz tišine v šum delavnega življenja, od meglenih luninih žarkov, od letečih senc do treznega, energičnega solnca.

In ta prehod je dobro učinkoval na njegove bolno razdražene živce. Prišli so posli in ga spraševali po tem in onem. Prišel je njegov oskrbnik, zajeten, ogorel kmet z umnimi, majhnimi

očmi. Zamežiknil je, postrigel z ušesi in pričel razkladati svoje reči.

„Dosti dobrega sena, gospodar, le na Rovnem nas je ogoljufalo. Komaj petnajst natikov, in to ne velikih, ampak seno krasno, kakor žida. Res, največ je dal Hlovek, žal, da je to sama preslica, dosti ločka, ki ga konji ne žro. Prečna je bila vsa pod vodo — mokro pomlad smo imeli. Naložili smo dve veliki kopi, vsaka šestnajst korakov naokoli.“

„In kaj je s Čado?“ je vprašal Evgen.

„Ej, bogme, hudir! Napeta kakor boben; dal sem jo zagovoriti. Uplahljala je — že žre.“

„Le požurite se — mesec je imel obroč, deževalo bo.“

„Do večera smo gotovi. Le v Hraštinhah ne morem dati grabit. Seno je še čisto trava, sparilo bi se.“

„Dajte ga obrniti.“

„Pa gotovo, gospodar, so že šli.“

In Evgen je hodil od Prečne do Hraštinh, iz Hlovka do Padelkove, ogledoval seno, suval z ramo ob kope, ali so dobro potlačene, pogledal v senjike, očel fantine, ki so kadili iz pip v bližini streh. Ves ustaljen se je vrnil opoldne domov. Stara majka je že imela sveže oči in je begala po kuhinji liki miš.

(Dalje sledi.)

Junaška Irka.

Irci so morali prestatiti od strani Angležev mnogo hudega. Leta 1828 so hoteli Irci v angleško zbornico voliti značajnega svojega vodjo O Connella, da bi jim priboril zaželjeno versko in politično svobodo. Nastal je oster volilni boj. Ubogi Irci so bili najemniki, Angleži pa lastniki zemlje. Irci so bili gospodarsko popolnoma odvisni od angleških lordov. Tako se je Angležem posrečilo, da so ustrahovali marsikateriga Irca in pridobili njegov volilni glas.

Nek ubog irski najemnik z imenom Pruenty je bil zaradi zaostale najemnine odpeljan v ječo. Tedaj je prišel lastnik zemljišča, ki ga je imel revni Irec v namenu, k njemu v ječo in mu dejal: „Prost si, če glasuješ tako kakor jaz!“ — V duši irskega moža se je vzbudil hud boj. Kaj naj stori? Ali naj glasuje po svojem prepričanju in ostane v ječi, ali pa naj zataji svojo vest in svoje boljše prepri-

čanje, odda glas na Angleževo povelje in se s tem reši ječe. Zmagala je napolnjen ljubezen do stradajoče družine, do žene in otrok. Šel je z gospodarjem zemljišča, da odda glas proti vodji irskega naroda.

Slučajno sreča idočega moža njegova žena Brigita. Pozdravi jo ter ji razloži, kaj namerava. Žena se zamisli, pogleda moža in mu reče: „Ne stori tega! Misli na svojo dušo, na svoj rod in našo svobodo!“ „Mož pogleda presenečen ženo, bere v njenih očeh prošnjo, mahoma se odloči, odpove gospodarju in se prostovoljno vrne v ječo. Osupel gleda Anglež toliko moštost.

Besede junaške irske žene so šle nato od ust do ust, od enega konca irskega otoka do drugega. Irci so jih zapisali na svoje zastave in vklesali v kamen in les. Še danes je najznamenitejša irska krilatice: Remembe your soul and liberty! Ovekovečena je v srcih irskega naroda v spomin na junaško ženo. Ign.

Čirom naše zemlje

V Gospej sveti.

Piše gospod Hani.

Na svoji rajži smo dospeli končno v Gospo sveto. To je prvo staroslovensko svetišče, tako znamenito, da se hočemo pri njem dalje pomuditi.

Ko se je v 4. in 5. stoletju mogočno rimsko cesarstvo začelo krhati, so se pomikala od severa proti jugu germanska plemena Gotov, Alemanov, Herulov, Alanov, Švabov i. dr. Za njimi so pritiskali v isti smeri divji Huni z mogočnim Atilom na čelu, potem še Langobardi, ki so zasedli vso tedanjo Panonijo in Koroško. To je bila doba preseljevanja narodov. Ko so se Langobardi pomaknili še bližje proti jugu in je bila strta moč Hunov, je bila Slovanom, ki so prebivali v sarmatskih nižinah prostrane Rusije, pot preko Karpatov na Ogrsko in v Alpe prosta.

Leta 512 so prišli prvi Slovenci na Koroško, ostali so tod do današnjega dneva in bodo ostali še novo tisočletje. Prvi Slovenci so bili pogani. Na gospodarskem polju, kjer so imeli svoje glavno mesto že stari Kelti in nato Rimljani svoj Virunum, so si tudi Slovenci postavili svoje središče. Nedvomno so si tam zgradili svoje pogansko svetišče ter darovali na njem Svetovitu, Perunu, Morani in drugim svojim bogovom. Pri sedanjem Krnskem gradu se je nahajal njihov knežji kamen, na katerem so ustoličevali svoje vojvode. Staroslovenski obred ustoličevanja se je ohranil tudi za časa nemških knezov do Ernesta Železnega, zadnjega v slovenskem jeziku ustoličenega koroškega kneza.

V 7. in 8. stoletju se Slovenci pokristijanijo. Solnograški škof sv. Virgil ustanovi v Gospej sveti pomožno škofijo ter imenuje sv. Modesta za prvega koroškega škofa. Sv. Modest je v Gospej sveti tudi umrl ter ima v cerkvi svoj grob, o katerem pravi ljudska legenda, da se pomika vedno bližje oltarju. Krščanstvo sta širila tudi slavna slovanska apostola sv. Ciril in Metod, med koroškimi Slovenci pa je bil posebno znan Metodov učenec Gorazd. Sv. Metodu, ki je umrl 6. aprila 885, je bila v šentpeterski župniji za šentvidom posvečena stara podružniška cerkev. Ko so gradili železniško progo iz Celovca mimo šentvida proti severni Stajerski, so cerkvice podrli. Slovenske pravice so ostale nedotaknjene tudi v dobi krščanstva. Še do cesarja Maksimilijana, ki je umrl 1519, so smeli koroški vojvode pred rimsko-nemškimi cesarji govoriti v slovenskem jeziku. O Maksimilijanu pripoveduje zgodovina, da je v mladih letih živel v bekušanskem gradu pri Baškem jezeru ter se je tam naučil tudi slovensko besedo.

(Se nadaljuje.)

100 poletnih otroških vrtcev name-rava organizirati organizacija NSV tekočega leta na Koroškem. Podeželskim materam naj se po njih odvzame dnevna skrb za male in s tem zagotovi nemoteno delo ob letini. Voditeljice vrt-

cev se že več mesecev vežbajo v posebni šoli. — Kot so vrtci koristna naprava in pomoč podeželskemu ljudstvu, vendar so s slovenskega narodnega vidika naravnost poraznih posledic. Kajti nemški vrtci odvajajo slovenskega otroka že v njegovi najnežnejši dobi od njegove matere govornice in — tako bi dejali Nemci v Jugoslaviji — ga vzgajajo za hinavca. Nekoč na vprašanje, kakšne narodnosti je, ne bo vedel odgovora. Zlo raznarodovanja potom vrtcev bi bilo manjše, če bi bili poleg nemških dovoljeni tudi slovenski vrtci. Slovenski vrtci pa so prepovedani.

Ozemlje Visokega Kleka z vrhom vred je bilo proglašeno za državni park ali vrt. Površina zaščitenega ozemlja obsega nad 400 kv. km in je prej pripadala nemškemu planinskemu društvu. Planinsko društvo se je sedaj še obvezalo, da prevzame turistično vzgojo Hitlerjeve mladine ter stavi svoje hotele na razpolago članom nemške delovne fronte.

Ne več Viktringering, marveč Hubert-Klausnerring! Celovski mestni svet je med drugim sklenil, da se sedanji Viktringering imenuje odslej po bivšem vodji nar. soc. stranke in glavaru Koroške Hubert-Klausnerring. Naslov našega lista ter osrednjih slovenskih organizacij je torej odslej: Klagenfurt, Hubert-Klausnerring 26.

Celovski mestni svet je 9. t. m. sprejel dalekosežne sklepe glede nove ureditve glavnega mesta. Uvodno je nadžupan dr. Franz ugotovil, da število rojstev v Celovcu v tekočem letu za 130% presega število predzadnjega leta. Rastoči tujski promet ustvarja potrebo po velikem mestnem hotelu. Pogajanja z večjimi pivovarnami so se pričela. Potrebni so tudi več novih šolskih poslopij, tako za dekliško gimnazijo ter za osnovne šole v Št. Rupertu, Št. Petru in Anabichlu. Bivše zavetišče za umobolne v Št. Martinu se preuredi za dekliški dijaški dom. Celovško gledališče se delno renovira. Od 30. majnika do 1. junija zborujejo v Celovcu zastopniki nemških obmejnih knjižnic in ob tej priliki se bodo posvetovali o veliki nemški ljudski knjižnici s sedežem v Celovcu. Poveča se tudi število parnikov na Vrbskem jezeru za dve novi ladji.

Mesto Beljak praznuje prihodnje leto svojo sedemstoletnico. Do današnjega dneva je ohranjena listina, ki omenja Beljak kot „civitas“, kar bi bila latinska označka za mesto. A že leta 1060 je vas Beljak imela od kralja Henrika IV. podeljeno tržno pravico. Leta 1233 je bil trg obdan z visokim zidovjem. Uvodno omenjena listina je iz leta 1240. Ime Bilachinium za sedanji Beljak so prvič zasledili na kamnu nekoga rimskega grobišča, izkopanega v Žabnicah. Grobišče je najbrže iz dobe 200 po Kristusu. Kraj Uillach omenja neka listina kralja Karlmana v zvezi z dravskim mostom. Nato je bil Beljak do leta 1759 last bamberških grofov, nakar jo prevzeli Beljak Habsburžani.

Griffen-Grebinj. — Čudili smo se, da tu in menda tudi drugod toliko ljudi zbolijo na pljučnici, ko je vreme splošno lepo. Na taki mučni boleznj je umrl v Limbergu 64 letni pd. Gaštl (Franc Gassinger) dobro pripravljen in vdan v božjo voljo. Preselil se je bil z družino od Mostiča in tod kupil ne sicer veliko, a lepo posestvo, na katerem je s svojimi, s katerimi ga je povezavala prava ljubezen, dobro gospodaril. Sin naslednik se sme pohvaliti, da se z očetom ni sprl niti za četrt ure. Zato pa je bila žalost za njim velika. Šest let je bil tudi v častni službi cerkvenega ključarja. Sicer je bil bolj vajej nemščine, a se tudi slovenščine nikdar ni sramoval. Njegov pogreb je bil nekaj posebnega. Štirje duhovniki so šli po rajnega na dom, pogrebna sv. maša se je opravila v popolni levitovski opravi asistence. Udeležencev je bilo nad 300. Sploh smemo o Grebinjčanih reči, da se radi udeležujejo pogrebov in tudi v cerkvi darujejo za sv. maše. Že mnog je zato rekel: V Grebinju bi rad umrl. Še je v navadi obisk, straža in skupna molitev pri mrliču zlasti ponoči in v sprevedu. Molijo še v svoji domači slovenščini. Ko pa stari izumrjejo, se ne bo več molilo ne slovensko in tudi ne nemško. — Slovenci imamo navado pretihega govorjenja. Izgleda, kot bi sami ne imeli ljubezni do svojega jezika, zato ga tudi drugi ne častijo. Med vojsko sem bral s soške fronte, da so v cerkvi v zaledju peli tako tiho, kakor bi se bali z glasom na dan. Tako se poslušalcu zdi, da se ljudstvo jezika sramuje in ne ve, da z molitvijo in cerkvenim petjem povzdigne jezik do najvišje veljave.

Unterloibl-Podljubelj. V jutro dne 10. majnika je bila vsa naša vas na nogah. V gozdu proti Dobrovi so našli na navadni vozni poti razbit, prazen avto. Naokoli je bilo polno krvavih sledov. Že so se pojavile govornice o roparskem umoru, po katerem bi naš Podljubelj pač žalostno zaslovel. Tajinstveni pripetljaj pa se je kmalu izkazal kot prav preprosta dogodivščina. Par celovških dobrovoljčkov si je po zaužitem alkoholu hotelo privoščiti izlet v Borovlje, v megli je brzkone tudi vinjeni šofer zadel ob drevesni štor, avto se je nenadno ustavil, pri čemer sta bili dve osebi znatno poškodovani, voz sam pa se je razbil.

Ludmannsdorf-Bilčovs. V preteklem mesecu smo pokopali vrliga in zavednega očeta pd. starega Šibernika iz Pu-grada. Rajni je bil vselej in ob vseh prilikah, v veselju in trpljenju značajan in odločen Slovencev. Svoje narodno in versko prepričanje ni imel naprodaj za skodelico leče, kot je to žalosten pojav mnogokod. Kot hrast je stal in kljuboval viharjem kot skala. Ni bil bogat, bil je navaden delavec, a zmiraj si je toliko prištedil, da je lahko preživljal in vzgajal svojo številno družino, kakor se Slovincu in kristjanu spodobi. Na zadnji poti ga je spremljala lepa vrsta sinov in hčera kakor tudi veliko njegovih znancev in prijateljev. Naš društveni pevski zbor mu je zapel v slovo mehke žalostinke. Naj Šibernikov oče mirno spava, saj vstajenja pride dan! Ostalim naše sožalje!

Jaunstein-Podjuna. Malokdaj se oglašimo iz Podjune in še tedaj imamo samo žalostne novice. Drugega aprila je umrl v Mariboru železničar Pavle Kordež, ki je bil rodom iz ugledne Rogove družine. Bolehal je na jetiki in bil dolgo v bolnici. Med poklicnimi tovarši in znanci je bil prav priljubljen, to je pokazala njegova zadnja pot. Pred mrtvašnico na magdalenskem pokopališču so mu mariborski pevci zapeli žalostinko o vigradi, od mrtvašnice do groba mu je svirala v slovo železničarska godba. Še drug zbor mu je nato zapel poslednjo: Gozdnič je že zelen. Krsto sta v sprevedu številnih pogrebocev spremljala dva duhovnika. Naj je našemu rojaku lahka slovenska zemlja!

Drobiž: 19. majnika mine 25 let, odkar je umrl koroški pevec Tomaž Košat. Vrsto njegovih pesmi diči mehka slovenska melodija. — V celovski klavnici bodo priredili reden živinski trg, kjer bodo kmetje živino stavljali na prodaj, ko jo bo komisija uvrstila v kakovostne razrede. Živino bosta po-

legtega smela prodajati samo še dva koncesionirana živinska prekupčevalca. Živinski trg bo redno vsak torek, v sredah pa se bo prodajala zaklana živina. V okolišju 20 km bodo mesarji smeli dobivati blago samo s celovškega živinskega trga. Četrtekov živinski trg bo odpadel. — V Celovcu bodo na sedanjem Planetta-trgu podrli tako zvano Keuschnigg-ovo hišo ter zavnali prehod v šentvidsko ulico. — Graška bogoslovna fakulteta je bila opuščena. V Grebinju je umrl vojni invalid Ferditsch. Na ruski fronti je bil izgubil desno roko. — Bolgaru Šihiskof-u pri Celovcu je nedavno nekdo ponoči razdejal velik del zelenjadnega vrta. — Iščejo se dediči Janeza Schumi, delavca v Celovcu, umrlega 17. marca brez oporoke. — Delavec Mogg je na novem mostu pri Velikovcu tresčil v globino in obležal nezavesten. Nahaja se v bolnici.

Naša prosveta

Mati — otrokovo sonce.

Mati je otrokovo sonce. Tudi najmanjša hiša, ki jo objema sonce s svojimi žarki, ima svojo mikavnost. Okna se lesketajo v zlatu, v svetlobi in senci oživijo temne sobe.

Sonce družine je mati. Kako se na soncu razcvete življenje! Vedrost in veselost je nebo, pod katerim vse uspeva. Kako pač bo rasel tvoj otrok, mati? Morda bo njegova poznejša doba mračna in mrzla, skrbi, da bo vsaj mladost zato sončna in topla. Kako ubogo je leto, če mu manjka vigradi. Tudi razkošno poletje in bogata jesen ne nadomestita njenega vonja in kipeče sile. Kako malo potrebuje otrok, da se razveseli! Malenkost mu zadostuje, nezatna igračka, kruhek, cvetlica, spremljana z veselim pogledom matere očesa in vedro materno besedo. To osreči še tako razvajenega otroka in ga napravi kralja, ki nima več drugih želja.

Matere, dajmo otrokom sončne mladosti! Dragocena je to dota. Spomin na sončno mladost umiri trpeče srce v mnogih poznejših bridkih urah. Nikakor otroku zagrenjenosti in neveselosti!

Kako prisluškuje malček maternemu glasu! Nikdar v življenju mu ne bo nobena godba pela lepše kot preprosta tiha pesem, s katero ga je mati zabilala v sanje in spanje. Mehko in blaženo je otroku pri srcu, če poje mati. Ne čujejo njene pesmi samo ušesa, vsa duša posluša in vsrkava v pesem zlito ljubezen. Naj bi mamica pela posebno še tedaj, ko počiva otrok pod njenim srcem. Otrok bo veselega značaja in dan mu bo dar petja. Naj bi mamica pela rastočim otrokom, naj bi se vadila v petju vsa njena družina. Ni ga lepšega dokaza za družinsko harmonijo kakor je družinsko petje.

Otrok pa naj bo deležen tudi skrbi starišev, sicer nekoč tudi svojih skrbi ne bo prav razumel. Naj ve že mali sinko, da je očkov zaslužek redek in mamin kruhek drag. Presrečnega se bo čutil, če bo smel s svojo ljubeznijo preganjati skrb, vedriti očetovo lice in poljubljati materno solze. Razsodnost sama pove, kedaj naj se otroku prikaže resnica, skrita za otroškim rajem. Saj tudi pomlad z dežjem, slano in neurjem pripravlja na nestalnost poletja in jeseni ter opominja na zimo. V življenju je kot v naravi: dovolj cvetja in zelenja, a tudi trnja in plevela. Za delo in trpljenje skrbi že življenje samo, za veselje in prazničnost pa moramo skrbeti mi.

Naj bo mati malim kakor sonce, ki sije vsikdar in četudi ga zmelji zakrivajo oblaki. Potem bo družinsko ognjišče prijetno in domače in otrokova mladost blagoslovljena. Mati.

Naše prireditve. V nedeljo 21. majnika uprizorijo v Šmihelu nad Pliberkom v Šerčerjevi dvorani igro „Revček Andrejček“. Začetek ob 3. uri. — Isto nedeljo je ob 2. uri pop. v dvorani pri Rumašu na Kostanjah materinski dan,

ki je združen z občnim zborom. Na sporedu igrice, petje, deklamacije in nagovori. — Na **binkoštni pondeljek** ob 3. uri priredi škocijansko društvo v župnišču v **Škocijanu** materinski dan z igro „Žena s srcem“, deklamacijami, petjem, tamburanjem in nagovorom.

Dekle v maju.

Majnik je pri nas. Vse se oživlja, vse brsti, gaj je ozelenel, vsa narava je odeta v svatovsko obleko. Majnik je praznik letnih časov, praznik brstečega življenja.

Majnik v deklinškem življenju. Doba sladke poezije, blagih deklinških sanj in upov, čas cvetočega in smehlajočega se raja. Mladost prekipeva, v grmičku poje slavček, roža poganja v cvet in sad.

Pa vsak majnik enkrat mine, vse cvetje mora oveneti. Tudi življenjski majnik je večer boj svetlobe s temno silo, boj laži s pravico, ljubezni s sovražstvom, zvestobe z nezvestobo, poštenja z neznačajnostjo. Tudi v življenju so oblaki, ki skrijejo sončno in zvezdnato nebo mladostnih upov in stremljenj. Dekle hrepeni za belimi cestami, za poti, poraščenimi z zelenjem in rdečim cvetjem, za visokimi, nedosegljivimi cilji. Gorjé, kadar dekle zapravi svoj maj z brezplodnimi sanjami. Gorjé dekletu, ki ne ve, da je majnik čas preobnove, čas, ko se njiva preorje, prekoplje in izčisti, da je dobro pripravljena za sejavčevo seme, njegov cvet in sad!

Tudi deklinški maj je čas priprave, razglabljanja, zbiranja, dozorevanja. Kot narava se mora tudi dekle pripravljati na življensko poletje in jesen. Tudi dekle mora stremeti za duhovno rastjo, za vsestranskim izpopolnjevanjem. Odkrita sodba in presoja same sebe je prva pot k napredku. Naše resno hotenje, dekleta, moramo usmeriti k resnim ciljem našega življenja. — Skoro vsako dekle je poklicano za prvi, naravni in najlepši ženski poklic: za mater in gospodinjjo. To poslanstvo pa terja velike predizobrazbe in globoke duševnosti. Vsa sreča nam blizu stoječih ljudi je zavisna od nas žen in od naše sposobnosti za gradnjo toplega, domačega ognjišča. Z branjem dobrih knjig, v občevanju z blagimi ljudmi, s strokovno naobrazbo bomo tej ogromni nalogi kos. Dobro bodi razvit deklinški socialni čut. Ni sramotnejše sence na dekletu, kakor so sebičnost, brezsrčnost in puhlost. Dekle bodi blagega značaja, dobra kakor je naš kruh, a neupognjene volje, kakor je drevo v planini. V mladosti naj se vzgaja v usmiljeno, vse razumevajočo, ljubezni polno ženo, zavedno Slovenko, dobro katoličanko in koristno članico človeške družbe.

Tudi me koroške Slovenke imamo krasne vzore v svojih deklinških vrstah. Mislim na Pavlo Korenovo, Liziko Potočnikovo, Marico iz Roža. Naj te divne cvetke naše zemlje živijo in cvetijo naprej v naših srcih in blagoslovljajo našo deklinško družino še iz onostranstva. Ona pa, kateri je Oče podaril ves kras in vso lepoto majnikovo in jo nazval Kraljico maja, naj nas pri našem resnem prizadevanju blagoslovlja in vodi v pravo poslanstvo slovenske žene!

Marica.

Bivši Napoleonov otok, Sv. Helena, je posejan z lilijami. Pred leti so poskusili saditi tod lilije in ker se je poskus obnesel, je postala Sv. Helena prava cvetličarna. Za otokom Bermudo je Napoleonov otok drugi največji dobavitelj prekrasnih rož, ki uživajo med Angleži tolik ugled. Lilije goje na Sv. Heleni na obsežnih plantažah. Pogled na čudovito pestrost v času cvetenja je naravnost očarljiv, zatrjujejo očividci.

Uspešno zdravilo. „Kaj boš čenčal o receptih! Proti revmatizmu je najboljša zaičja mast. Deset let me že trga po udih in še vsikdar sem jemal samo zaičjo mast.“

Finančne težkoče. — „Kako gre mulemu Janku?“ — „Finančne težkoče ima?“ — „Za Boga, je vendar še premajhen: „Novec za 10 pfenigov je požrl.“

Naše gospodarstvo

Pomoč podeželskim družinam.

O otroških dokladah in pomoči za šolanje.

Enkratna otroška doklada. — Staršem s 4 ali več otroci, starimi pod 16 let, se dovoli enkratna otroška doklada pod pogojem, če si ne morejo iz lastnih sredstev nabaviti, kar je za opremo in prehrano družine potrebno. Doklada znaša največ 100 mark in se zanjo sme prosiiti večkrat, dokler ni izčrpana imenovana svota. Prošnjo sprejme občinski urad, rešuje jo finančna oblast, izplača pa se v nakaznicah za blago.

Trajna otroška doklada. — Če živi v družini 5 ali več otrok, starih pod 16 let, imajo starši pravico do trajne otroške doklade. Vendar morajo dokazati, da njihov letni dohodek ni znašal nad 8000 mark in da njihovo in otroško premoženje ne presega vrednosti 50.000 mark. Z vsakim nadaljnjim otrokom se dovoljena višina premoženja zviša za nadaljnjih 10.000 mark. Pri nezakonskih otrocih se očetovo premoženje ne všteje. Prošnjo za trajno otroško doklado je treba vložiti na finančni urad. Podpora znaša 10 mark mesečno za petega in vsakega nadaljnega otroka.

Razširjena trajna otroška doklada. Družinam, katerih tretjina letnih dohodkov ne izhaja iz lastnega dela, se lahko dovoli razširjena otroška doklada v višini mesečnih 10 mark. Vdove, ločene ali neporočene matere ter žene slepcev ali 85% invalidov, lahko zaprosijo za isto pomoč, četudi imajo manj ko 3 otroke, stare pod 16 let. Prošnje sprejema finančni urad.

Pomoč za šolanje. — Pomoč za šolanje se dovoljuje družinam s 4 otroci ne glede na njihovo starost ali premoženje, če hoče eden otrok obiskovati srednjo, višjo ali strokovno šolo. Pomoč se dovoli za kritje šolnine, za mesečni stanovanjski prispevek, za učna sredstva itd. Prošnje sprejemajo šolska ravateljstva. Pogoji za ugodno rešitev so, da so starši in otroci nemški državljani, v posesti državljskih pravic ter voljni služiti interesom nemške države. Vdove in ločene žene dobijo pomoč, četudi nimajo 4 otrok.

K pojasnilom o pomoči podeželskim družinam dostavljamo tudi v tej številki, da **tozadevne odredbe ne razlikujejo med Nemci in drugorodci, ki so nemški državljani.** Slovenska narodna pripadnost torej ne more biti povod odklonitve prošnjam za pomoč.

Hipotekarne obresti se znižajo na 4½%. Najprej naj se dolžnik skuša v tem smislu sporazumeti s svojim upnikom. Če upnik noče pristati na znižanje, se naprosi sodnija za posredovanje. Prošnja mora biti vložena vsaj do konca leta 1940. Sodnik bo prošnjo odklonil samo v slučajih, če se upnik nahaja v težkem gospodarskem položaju. Zemljiško-knjižna sprememba se izvede brez stroškov. Odredba znižanja hipotekarnih obresti velja samo za dolgoročne kredite, dočim so posojila posojilnic ali zavarovalnic izvzeta od znižanja.

Posojila za nakup ovac dovoljuje kmetijski minister pod pogojem, da se volna oddaja državnim nakupovalnici. Za ženska jagnjeta do 6 mesecev starosti se dovoli posojilo do 30 mark na glavo, za ovce od 6 mesecev do 5 let pa 45 mark za komad. Vendar mora ovčjerejec kupiti vsaj 10 ovac, če hoče od države posojila. Posojilo se obrestuje po 2,7% in še v teku 10 let odplača z volno. Prošnje sprejemajo krajevni kmečki vodje.

Kako bomo vodili ekonomijo pri pridelovanju krme? Krme običajno primanjkuje in na mnogih kmetijah pokladajo sedaj samo še slamo ali celo že pasejo. Travnike in pašnike puščamo v gladi, gnojja privoščimo samo njivam. Za naše kmetijstvo, ki sloni predvsem na uspešni živinoreji, je to neodpustna napaka. Nobena zemlja ne vzdrži 4 leta

brez dodatne hrane. Rajši dokupimo nekaj umetnega gnojja, kakor pa da bi opuščali gnojenje. Najvažnejši je za krmne rastline dušik. En sam kg čiste ga dušika da na travniku do 50 kg več sena. Za tekoči mesec svetujejo predvsem nitrofosko. Drugo, kar je potrebno, je intenzivnejše pridelovanje krmnih rastlin. Strokovnjaki svetujejo za hribovitejše kraje zmes grahorce in ovsa, dober je zelen grah, hvaležna po fura. Izčrpane travnike naj bi po prvi košnji obrnili, kar da prav dober dodatek. Kjer se ozimina pospravi z njive še v juliju, je zgoraj omenjena krmna zmes prav priporočljiva. Že danes torej mislimo, kako si bomo pridelali zadosti krme.

Tudi v našem gospodinjstvu so reforme potrebne, če hočemo s časom. Običajni priboljšek naših miz je prekajeno ali goveje meso ob nedeljah in praznikih, sicer pa se ponavadi zadovoljimo s preprosto „košto“. Razmerno razkošni pa smo pri masti in moki. Novo gospodinjstvo polaga važnost na

vrtno zelenjad, na krompir in še na lažja močnata jedila. Mleko, mehki sir, še kak dodatek z vrta pa nekaj iz kašče, pa se napravi lahko prava cesarska južina poceni in hitro. Za to je treba seve časa — tega našim gospodinjam običajno primanjkuje — in še nekoliko znanja. Ponekod bi bila pri nas potrebna pravcata gospodinjska revolucija, da bi hodili s časom in njegovimi potrebami. Do gotove meje bi se morali odvaditi težki, neprebavljivi košti, ki je vzrok tolikim boleznim. Naj na to naše gospodinje samo mimogrede opozorimo!

Po saditvi krompirja moramo gnojiti, veli nova ekonomija. Če seme še ni poglalo, uporabljamo mešano apno, katero raztrosimo in zabranamo. Če pa je krompir že na površju, svetujejo kislno apno. Za lahko, kislno zemljo je apnenje zelo učinkovito. Za ostale zemlje je dobro žgano apno, četudi bi zemlji ne bilo nujno potrebno. Apno rahlja brazde in pomore rastlinam k hitri rasti.

Zanimivosti iz vsega sveta.

Bolgarija ima največ stoletnikov. Izmed vseh držav na svetu je Bolgarija tista, ki se lahko pohvali, da ima največ stoletnikov. Če se Turčija lahko postavi, da ima najstarejšega človeka na svetu, potem se lahko Bolgarija poba-ha s tem, da od milijona prebivalcev doživi 426 po sto in več let. Amerika zavzema, kar se tiče stoletnikov, drugo mesto na svetu. V Kolumbiji pride na milijon prebivalcev 311 stoletnikov, v Braziliji pa 140. Ostale evropske države daleč zaostajajo za Bolgarijo. Celó Švedska, najbolj zdrava država v Evropi, ima samo 65 stoletnikov na en milijon prebivalcev.

Tudi v Londonu bo sjalo sonce. Znano je, da leži nad Londonom celo leto gosta megla. Le parkrat v letu se megla razprši in prebivalci velemesta so vsi srečni, kadar jih obiščejo sonci žarki v njihovih dvoriščih in ulicah. Sedaj pa se obeta tudi Londonu več sonca. Iznašli so namreč nov način, kako se da umetno prepoditi megla. Sicer vse podrobnosti tega izuma še niso znane, vendar se je o njem izvedelo vsaj to, da pri tem uporabljajo neke vrste toplote. Naredili so baje že nekaj poskusov, ki so se dobro ohnesli. S pomočjo tega novega izuma bo mogoče v petih minutah razgnati meglo s prostora 250 metrov dolžine, 31 metrov širine in 100 metrov višine.

Čuden bolnik. V bolnišnici v Rybniku na Poljskem se zdravi mož, ki je vsem zdravnikom na svetu velika ugan-ga. Bolnika je 1. 1918 na dnevnem kopu v nekem rudniku voziček, naložen s premogom, pritisnil k nekemu lesenemu odru, pri čemer je dobil bolnik težke notranje poškodbe. Želodec mu je pritisnilo v prsni koš, istočasno pa se je srce pod vplivom tega pritiska umaknilo v prostor, kjer je bil prej želodec. Že takrat zdravniki niso imeli nobenega upanja več, da bi moža mogli ohraniti pri življenju. S časom pa se je pokazalo, da je bolnik to prestavitev tako važnih telesnih organov prebolel — ozdravel je in zapustil bolnico. Potem je še večkrat tožil, da ga boli želodec in je tudi moral iskati pomoči v bolnici, pa jo je vedno kot zdrav zapustil. Ta nenavadni primer je vzbudil v mednarodnem zdravniškem svetu veliko pozornost in medicinske klinike skoro iz vseh delov sveta so klicale to čudo, da ga preiščejo. Rudar je na ta način pre-potoval že pol sveta. Sedaj na je pri-spel zopet v bolnico v Rybnik, ker so se mu ponovile bolečine v želodcu.

Anglija in Francija sta državi, v katerih presega število meščanov zdaleka število kmetov. Anglija je pred šestdesetletjem žrtvovala svoje kmete za kanadsko pšenico in od nje se je taiste bolezni nalezla Francija. Ljudje se branijo kmetovanja. Posledica ni toliko v pomanjkanju prehrane — ta se lahko uvaža — ampak v stalnem padanju rojstev. Francozi in Angleži postajajo narod starcev. Šele v zadnjem času so začeli v obeh deželah velikopotezno akcijo za podvig življenske sile. Uspehi so dvomljivi predvsem glede trajnosti.

Grafologi in preroki. Mnogi ljudje mislijo, da jim lahko grafolog na podlagi njihove pisave prerokuje bodočnost. Po vsem svetu so razpršeni grafologi-lažipreroki, ki izrabljajo lahkovernost in nevednost ljudstva za svoj žep. In če kdo trdi, da se je ta in ta od grafologa napovedana stvar resnično izpolnila, potem je to ali samo slučaj ali pa vpliv sugestije. Dejansko se v zadnjem času vedno več govori in piše o grafologiji. Grafologi — strokovnjaki pa pridobivajo na veljavi. Bistvo grafologije namreč ni v prerokovanju, temveč v ugotovitvi značaja človeka, ki se razodeva v njegovi pisavi. Na podlagi pisave ti grafolog-strokovnjak lahko natančno opiše tvoj značaj, našteje vse tvoje vrline in slabosti, pove, ali si vztrajen ali ne, temeljit ali površen, bolan ali zdrav. Grafolog predvsem lahko ugotovi, za katero delo smo najbolj sposobni ter s tem postavi vsakega na svojo mesto. Grafologija nam torej da smernice na pot našega bodočega življenja. Z njeno pomočjo bomo samega sebe bolje spoznali in razumeli. — Grafologije se že dalje časa poslužujejo sodniki in medicinci. Ona ugotovi istinitost podpisov in lastnoročno pisanih dokumentov, pojasni značaj kakkega obsojenca, v koliko je za svoje dejanje odgovoren, je torej dragocena pomoč zdravniku-psihiatru. V novjšem času pa se poslužujejo grafologije tudi že podjetja in razni uradi pri izbiranju novih nastavljenecv. Seveda pridejo pri takih prilikah v poštev samo grafologi strokovnjaki.

Najnovejši izum je menda jezik „bazik“. To bi bila govornica, ki bi obsegala samo 850 besedi in služila kot nekaj svetovni jezik, v katerem bi se ljudje brez težkoč razumeli. Jezik je pripravil angleški profesor Jameson, ki že izdaja v njem pisane knjige. Slovarček tega najnovejšega izuma ima komaj par strani, za pručitev tudi ni treba nikakega učitelja.

Prvo podmornico je zgradil holandski fizik van Drebbel. Leta 1624 je sporočil z letaki, da se bo s svojim čolnom pogreznil v vodo reke Temze, se vozil dalje časa pod vodo in nato prišel s čolnom spet na površje. Ljudje so se napovedi smejali, a poizkus se je posrečil in angleški kralj Jakob je bil tako navdušen, da se je pogreznil v reko s čolnom še sam. V preteklem stoletju je zgradil podmornico Nemeč Bauer, a je navdušil za novo ladjo samo Ruse. Pravo podmornico je zgradil izumitelj parnika Fulton. Baje so hoteli Napoleona s podmornico rešiti v Ameriko, a je cesar pred dograditvijo ladje umrl.

Urednik: Dkfm. Vinko Zwitter, Klagenfurt, Achatzelgasse 7. — **Upravnik:** Rado Wutej, Klagenfurt, Schüttgasse 9. — **Založnik:** Politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem. — **Tiskarna** J. Leon sen., Klagenfurt, Domgasse 17. — **Veljavna je inseratna tarifa** 1. — **Povprečna naklada** v 1. četrtletju 1939: nad 2200.